

Sessiz Mağdurlar, Zorlu Yargılamalar: Yargıtay İçtihatlarında Zekâ Geriliği ve Cinsel İstismar

Nedim Havle

İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon EAH

Özet

Zekâ geriliği olan bireyler, cinsel istismar suçları karşısında adalet sisteminde özgün zorluklarla karşılaşan hassas bir mağdur grubudur. İletişim engelleri, önyargılar ve hukuki süreçleri anlama güçlükleri, adil yargılanma ve mağdur korunması dengesini zorlaştırmaktadır. Türk ceza yargılaması pratiğinde, özellikle Yargıtay içtihatlarında bu zorlukların nasıl ele alındığına dair kapsamlı analiz eksikliği bulunmaktadır. Bu çalışma, 01 Temmuz 2023- 01 Ocak 2025 tarihleri arasında zekâ geriliği olan bireylerin mağdur olduğu cinsel istismar suçlarına ilişkin 140 adet Yargıtay kararını nitel içerik ve hukuki analiz yöntemiyle inceleyerek, bu davalardaki temel sorunları, yerleşik uygulamaları ve potansiyel sistemik zorlukları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Analizde Adli Tıp Kurumu (ATK) raporlarının rolü, mağdur beyanının değerlendirilmesi, suçun hukuki nitelendirilmesi ve usuli sorunlar temel odak noktaları olmuştur. Bulgular, ATK raporlarının mağdurun algılama yeteneği, beyan güvenilirliği gibi kritik konularda belirleyici ve sıklıkla sorgulanmayan bir role sahip olduğunu göstermiştir; raporlar arası çelişkiler ve yetersiz gerekçeler önemli sorunlardır. Zekâ geriliği olan mağdur beyanlarının değerlendirilmesinde derin bir ikilem yaşandığı, beyanlardaki tutarsızlıkların sıklıkla ispat sorunlarına yol açtığı tespit edilmiştir. Nitelikli cinsel istismarın ispatında ve suçun hukuki vasıflandırılmasında (özellikle TCK m.103-104 ayrımı) zorluklar ve hatalar gözlenmiştir. Ayrıca mağdurun temsili, zamanaşımı ve iddianameye bağlılık gibi usuli sorunların da yaygın olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, Yargıtay pratiğindeki sistemik sorunları ortaya koyarak, adli tıp raporlarının değerlendirilmesi, mağdur beyanına yaklaşım ve usuli güvenceler konularında standardizasyon, farkındalık artışı ve potansiyel reform ihtiyacını vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zekâ geriliği, cinsel istismar, yargıtay kararları, adli tıp raporları

Abstract

Individuals diagnosed with mental retardation constitute a particularly vulnerable demographic with regard to victimization by sexual abuse crimes. They encounter unique challenges within the justice system. Communication barriers, prejudices, and difficulties in understanding legal processes complicate the balance between a fair trial and victim protection. A paucity of comprehensive analyses exists regarding the manner in which these challenges are addressed in Turkish criminal justice practice, particularly in the case law of the Court of Cassation. This study aspires to elucidate the predominant issues, prevailing practices, and prospective systemic challenges in such cases by conducting a qualitative and legal analysis of 140 Court of Cassation decisions concerning sexual abuse crimes involving individuals with mental retardation, collected between July 1, 2023, and January 1, 2025. The focal points of the analysis included the role of Forensic Medicine Institute (ATK) reports, the evaluation of victim statements, the legal characterization of the crimes, and procedural issues. The findings indicated that ATK reports play a pivotal role in critical issues, such as the victim's perceptual ability and the reliability of the statement. However, contradictions between reports and inadequate justifications emerged as significant concerns. A notable finding was the identification of a significant dilemma in evaluating statements made by victims of mental retardation, with inconsistencies frequently resulting in challenges in establishing evidence. A review of the case revealed several issues, including challenges in substantiating allegations of qualified sexual abuse and in accurately categorizing the offense, particularly with respect to the nuances delineated in Articles 103-104 of the TPC. Additionally, procedural challenges, such as the representation of the victim, the statute of limitations, and adherence to the indictment, are frequently encountered. This study underscores the systemic challenges inherent in the Court of Cassation's practices and underscores the necessity for standardization, heightened awareness, and potential reform in the evaluation of forensic medical reports, the approach to victim statements, and procedural safeguards.

Keywords: Mental retardation, sexual abuse, decisions of the Court of Cassation, and forensic medical reports

Sessiz Mağdurlar, Zorlu Yargılamalar: Yargıtay İçtihatlarında Zekâ Geriliği ve Cinsel İstismar

Ceza adaleti sisteminin temel misyonlarından biri, toplumun en kırılgan üyelerini korumak ve onlara yönelik suç eylemlerini etkin bir şekilde soruşturarak failleri adil bir yargılama neticesinde cezalandırmaktır. Bu bağlamda, zekâ geriliği olan bireyler hem maruz kalma riski açısından hem de adalet arayışında karşılaştıkları özgün zorluklar bakımından özel bir hassasiyet arz etmektedir. İletişim bariyerleri, toplumsal önyargılar, istismarın travmatik etkileri ve hukuki süreçleri kavrama güçlükleri, bu mağdur grubunun adalet mekanizmaları karşısındaki konumunu daha da karmaşık hale getirmektedir. Cinsel istismar gibi son derece mahrem ve travmatik suçlar söz konusu olduğunda, bu zorluklar katlanarak artmakta, mağdurun korunması ile adil yargılanma hakkı arasındaki hassas dengenin kurulmasını zorunlu kılmaktadır.

Ancak, bu kırılganlığın ve özgün zorlukların Türk ceza yargılaması pratiğine, özellikle de içtihat oluşturma ve hukuki birliği sağlama görevini üstlenen Yargıtay kararlarına nasıl yansıdığı, hangi sistematik zorluklarla ve yerleşik eğilimlerle karşılaşıldığı konusunda kapsamlı ve derinlemesine analizlere duyulan ihtiyaç belirgindir. Zekâ geriliği olan bireylerin mağdur olduğu cinsel istismar davaları, Adli Tıp Kurumu (ATK) raporlarının belirleyici rolünden mağdur beyanının güvenilirliğinin değerlendirilmesine, suçun hukuki nitelendirilmesindeki nüanslardan usuli güvencelerin sağlanmasındaki potansiyel aksaklıklara kadar birçok girift hukuki ve etik sorunu bünyesinde barındırmaktadır. Yargıtay'ın bu tür davalardaki yaklaşımı, yalnızca bireysel vakaların sonucunu değil, aynı zamanda alt derece mahkemeleri için yol gösterici olan hukuki yorumları, ispat standartlarını ve usuli güvencelerin uygulanışını şekillendirmesi bakımından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, Yargıtay pratiğindeki eğilimlerin, sorunların ve potansiyel açmazların ortaya konulması hem akademik tartışmalara hem de uygulamadaki iyileştirmelere ışık tutacaktır.

Bu çalışma, tam da bu eksikliği giderme ve belirlenen kritik öneme binaen, zekâ geriliği olan bireylerin mağdur olduğu cinsel istismar suçlarına ilişkin güncel Yargıtay kararlarını mercek altına almaktadır. Belirli bir zaman aralığında kamuya açık Yargıtay kararlarının nitel içerik ve hukuki analizi yoluyla, bu spesifik dava türlerinde karşılaşılan temel sorunlar, yerleşik uygulamalar ve potansiyel sistemik zorluklar deşifre edilmeye çalışılmaktadır. Çalışma, ATK raporlarının yargılamadaki ağırlığı ve sorgulanabilirliği, zekâ geriliği olan mağdurun beyanına atfedilen değerdeki ikilemler, suçun ispatı ve vasıflandırılmasındaki engeller ile yargılama sürecinde yaşanan usuli sorunlar gibi temel eksenler etrafında şekillenmektedir.

Bu çalışmanın kısa vadeli temel amacı, Yargıtay'ın bu konudaki güncel yaklaşımlarını, kararlara yansıyan

temel sorun alanlarını (özellikle ATK raporlarının rolü, mağdur beyanının değerlendirilmesi, suç vasfının tayini ve usuli meseleler) ve yerleşik eğilimleri sistematik bir biçimde ortaya koymaktır. Uzun vadede ise, elde edilen bulgularla mevcut akademik alan yazına özgün bir katkı sunmak, yargı pratiğindeki potansiyel iyileştirme alanlarına somut verilerle dikkat çekmek, hukuk uygulayıcıları (hakimler, savcılar, avukatlar) ve adli tıp uzmanları arasında farkındalığı artırmak ve nihayetinde, toplumun en hassas gruplarından biri olan zekâ geriliği bulunan bireylerin cinsel istismar suçları karşısında adalete erişimini güçlendirecek politika ve uygulama önerilerinin geliştirilmesine zemin hazırlamaktır.

Yöntem

Bu çalışma, zekâ geriliği iddiası bulunan mağdurların taraf olduğu cinsel istismar suçlarına ilişkin Yargıtay kararlarındaki hukuki değerlendirmeleri analiz etmeyi amaçlayan nitel bir araştırma desenine dayanmaktadır. Araştırmanın temel veri kaynağını, Yargıtay'ın kamuya açık karar arama platformu (www.yargitay.gov.tr) üzerinden erişilen dosyalar oluşturmaktadır. Çalışma, belirli bir zaman aralığı ve konu odağıyla sınırlandırılmış bir hukuki durum analizi niteliğindedir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın evrenini, Yargıtay bünyesinde faaliyet gösteren toplam 23 Ceza Dairesi tarafından 01 Temmuz 2023 ile 01 Ocak 2025 tarihleri arasında karara bağlanmış ve zekâ geriliği iddiası içeren cinsel istismar konulu dosyalar oluşturmaktadır. Bu evrenden, belirtilen tarihler arasında Yargıtay'ın resmi internet sitesi (www.yargitay.gov.tr) üzerinden kamuya açık olarak erişilebilen ve “cinsel istismar” ve “zekâ” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan tarama sonucunda ulaşılan 140 adet dosya araştırmanın örneklemini teşkil etmektedir. Anahtar kelime taraması, mağdurun zekâ durumunun dosya kapsamında tartışıldığı veya kararı etkileyen bir faktör olarak ele alındığı vakaları tespit etmeyi hedeflemiştir. Seçilen 140 dosya, araştırmanın amacına uygun olarak, zekâ geriliği iddiasının cinsel istismar davalarındaki hukuki yansımalarını incelemek için yeterli çeşitliliği ve derinliği sunduğu değerlendirilen bir örneklem olarak kabul edilmiştir. Veriler, tamamen Yargıtay'ın resmi internet sitesinde kamuya açık olarak yayınlanan dosya karar metinlerinden derlenmiştir. Bu dosyalar, olayın özeti, ilk derece mahkemesi ve (varsa) istinaf mahkemesi kararları, temyiz nedenleri, Yargıtay Ceza Dairesi'nin kararı (onama, bozma, düşme vb.) ve gerekçesi gibi temel bilgileri içermektedir.

Tablo 1- Analiz Kategorileri, Örnek Alt Temalar ve Bulgular Bölümündeki Kaynakları

Ana Kategori	Örnek Alt Temalar	Kaynak
ATK Raporları	Raporlar arası çelişkiler, Raporların gerekçe/açıklama yetersizliği, Zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılabilirliği tespiti, Ruh sağlığına etki tespiti zorluğu	Rapor çelişkileri (Dosya 5, 62, 70), Gerekçe yetersizliği (Dosya 2, 5, 17, 85, 124), Anlaşılabilirlik tespiti (Dosya 2, 74), Ruh sağlığı tespiti (Dosya 1, 4, 5, 8, 16, 75, 85, 86, 94, 97, 104, 105, 108, 130, 131; ispatlanamaması Dosya 4, 86, 94)
Mağdur Beyanlarının Değerlendirilmesi	Beyanlardaki çelişki/tutarsızlıkların güvenilirliğe etkisi, Şikâyetten vazgeçmenin (yaş ve zekâ durumu dikkate alınarak) yetersiz sorgulanması	Çelişkiler/tutarsızlıklar (Dosya 4, 5, 22, 28, 38, 39, 40, 44, 59, 69, 81, 91, 102, 105, 106, 107, 112, 118, 120, 137), Şikâyetten vazgeçme (Dosya 22, 43, 80)
Suçun İspatı ve Hukuki Nitelendirme	Nitelikli cinsel istismarın (TCK m.103/2) ispat zorluğu, TCK m.103-104 ayrımındaki farklılıklar/hatalar, Eylemin niteliğine göre vasıflandırma hataları, Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun (TCK m.109) değerlendirilmesindeki farklılıklar	TCK m.103/2 ispat zorluğu (Dosya 28, 40, 67, 71, 117, 140), TCK m.103-104 ayrımı (Dosya 16, 32, 43), Vasıflandırma hataları (örn: sarkıntılık vs basit cinsel istismar Dosya 64, 110; basit vs nitelikli cinsel istismar Dosya 15, 16, 28), TCK m.109 farklılıkları (Dosya 9, 13, 25, 31, 33, 73, 75, 76, 91, 92, 94, 98, 133)
Yargılama Sürecindeki Usuli Engeller	Mağdurun temsili (vasi/kayım atanması) ve katılım sorunları, Zamanaşımı nedeniyle davaların düşmesi, İddianameye bağlılık ilkesinin ihlali	Temsil sorunları (Dosya 3; Dosya 3, 24, 45, 49, 84, 101, 108), Zamanaşımı (Dosya 91, 106), İddianameye bağlılık ihlali (Dosya 90, 95)

Veri Analizi

Toplanan 140 adet dosya üzerindeki veriler, nitel içerik analizi ve hukuki analiz yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Analiz süreci, aşağıdaki odak noktaları etrafında şekillenmiştir:

Dosyalarda mağdurun zekâ geriliği iddiasının nasıl ortaya konduğu, bu iddianın hangi delillerle (örneğin, sağlık kurulu raporları, tanık beyanları, mahkeme gözlemi) desteklendiği veya çürütüldüğü incelenmiştir. Özellikle ATK raporlarının (İhtisas Kurulları veya Üst Kurul) istenme gerekçeleri, rapor içerikleri (zekâ seviyesi tespiti, algılama yeteneği, mukavemet gücü, beyanlara itibar edilebilirlik, durumun dışarıdan anlaşılabilirliği vb.) ve bu raporların mahkeme kararlarındaki etkisi detaylı olarak analiz edilmiştir.

Zekâ geriliği iddiasının, suçun hukuki vasıflandırması (örneğin, Türk Ceza Kanunu [TCK] m. 103/1-basit istismar, TCK m. 103/2-nitelikli istismar, TCK m. 104-reşit olmayanla cinsel ilişki) üzerindeki etkisi incelenmiştir. Mağdurun yaşı ve zekâ durumu bağlamında rızanın geçerliliği, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği ve fiile ruhsal yönden mukavemet edebilme durumu hakkındaki değerlendirmeler analiz edilmiştir.

Saniğin, mağdurun zekâ geriliği durumunu bilip bilmediği veya bilebilecek durumda olup olmadığına ilişkin mahkeme değerlendirmeleri incelenmiş, TCK m. 30 (hata) hükümlerinin tartışılıp tartışılmadığına bakılmıştır. Nadiren de olsa, failin kendi zekâ durumu ve bunun cezai ehliyetine etkisi (TCK m. 32) ele alınan dos-

yalarda bu durum ayrıca not edilmiştir.

Yargıtay'ın onama, bozma veya düşme kararlarındaki temel gerekçeler, özellikle zekâ geriliği ve buna bağlı hukuki değerlendirmeler açısından analiz edilmiştir. Raporlardaki çelişkiler, mağdur beyanlarının değerlendirilmesi, delil yetersizliği ("şüpheden sanık yararlanır" ilkesi) ve usuli eksiklikler gibi sıkça rastlanan bozma nedenleri kategorize edilmiştir.

Mağdurun yasal temsili (vasi/kayım atanması, temsilcinin davaya katılımı, çıkar çatışması), tebligat usulleri, zaman aşımı ve iddianamenin kapsamı gibi usuli konuların zekâ geriliği olan mağdurların davalarındaki rolü ve kararlara etkisi incelenmiştir.

Analiz sürecinde, her bir dosya için mağdurun yaşı, zekâ geriliği durumu (varsa derecesi), ATK raporu bulguları, mahkeme kararları ve Yargıtay'ın değerlendirmesi gibi temel değişkenler sistematik olarak incelenmiş ve elde edilen bulgular tematik başlıklar altında sentezlenmiştir.

Bu sistematik inceleme ve tematik sentezleme süreci, araştırmacı tarafından geliştirilen ve çalışmanın 'Veri Analizi' bölümünde detaylandırılan odak noktalarını ve yukarıda belirtilen temel değişkenleri içeren bir 'kodlama anahtarı / analiz çerçevesi' doğrultusunda yürütülmüştür. Bu yaklaşım, incelenen her bir Yargıtay kararından tutarlı ve kapsamlı veri elde edilmesini amaçlamıştır. Okuyucunun veri toplama ve analiz sürecini daha şeffaf bir şekilde değerlendirebilmesine olanak tanımak amacıyla, kullanılan bu kodlama anahtarı / analiz çerçevesinin bir örneği Ek A'da sunulmuştur. Nitel içerik analizi ve hukuki analiz sonucunda ortaya çıkan temel

analiz kategorileri ve bu kategoriler altında “Bulgular” bölümünde detaylandırılan başlıca alt temalar Tablo 1’de özetlenmiştir.

Bu çalışmada yürütülen nitel içerik analizi ve hukuki analiz süreçleri tek bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, Cohen’s Kappa gibi kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayılarının hesaplanması bu spesifik çalışma için geçerli olmamıştır. Bununla birlikte, analizin iç tutarlılığını ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla çeşitli adımlar atılmıştır. Bu adımlar arasında, belirlenen temaların, kodların ve yapılan yorumların analiz süreci boyunca ve sonrasında tekrar tekrar gözden geçirilmesi, bulguların çalışmanın genel amacı ve araştırma sorularıyla olan tutarlılığının dikkatle denetlenmesi yer almaktadır. Araştırmacı, birden fazla kodlayıcının yer aldığı nitel araştırmalarda kodlayıcılar arası güvenirliliğin sağlanmasının yöntemsel sağlamlık açısından öneminin farkındadır ve gelecekteki ekip çalışmalarında bu tür metriklere yer verilmesi hedeflenmektedir.

Araştırmada kullanılan veriler, Yargıtay’ın resmi internet sitesi üzerinden kamuya açık olarak yayınlanan dosyalardan elde edilmiştir. Bu nedenle, doğrudan kişilerden veri toplanmamış ve katılımcı onamı alınması gibi etik süreçlere gerek duyulmamıştır. Bununla birlikte, makalede vaka örnekleri sunulurken, mağdurların ve sanıkların kimliklerini gizli tutmaya özen gösterilmiş, kişisel verilerin korunması ilkesine riayet edilmiştir. Analizler, bireysel vakaları yargılamaktan ziyade, sistematik eğilimleri ve hukuki yaklaşımları anlamaya odaklanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, incelenen dosyalardan elde edilen veriler aşağıda sunulmuştur:

ATK Raporları

İncelenen dosyalarda mahkemeler; mağdurun yaşı, zekâ geriliğinin derecesi (hafif, orta, ağır), fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneği, fiile ruhsal yönden direnme (mukavemet) yeteneği, beyanlarının itibara uygunluğu ve zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca (sanık tarafından) anlaşılıp anlaşılamayacağı konularında ATK raporlarına (çoğunlukla 6. İhtisas Kurulu veya raporlar çelişkiliyse 1. İhtisas Üst Kurulu) başvurmuştur (Dosya 5, 20, 27, 58, 62, 70, 76, 78, 89, 135).

Farklı sağlık kuruluşları (yerel devlet hastanesi, üniversite hastanesi, ATK şube müdürlüğü) tarafından verilen ilk raporlar ile ATK İhtisas Kurulları veya Üst Kurul tarafından düzenlenen sonraki raporlar arasında çelişkiler gözlemlenmiştir (Örn: Dosya 62- Eğitim Araştırma Hastanesi hafif, ATK Şube Müdürlüğü orta düzey zekâ geriliği tespiti; Dosya 70- Yerel hastane ha-

fif, ATK 6. İhtisas Kurulu orta düzey zekâ geriliği tespiti sonrası dosyanın ATK 1. Üst Kurul’a gönderilmesi). ATK İhtisas Kurulu’nun farklı zamanlarda verdiği raporlar arasında da çelişkiler bulunmaktadır (Dosya 5). Yargıtay, raporlar arasında çelişki olduğunda ATK Üst Kurulu’ndan rapor alınarak çelişkinin giderilmesini istemekte ve yerel mahkeme kararını “eksik araştırma” gerekçesiyle bozmaktadır. ATK raporlarının mağdurun algılama kapasitesi, mukavemet gücü veya beyanlarının güvenilirliği konularında yeterince açıklayıcı veya gerekçeli olmaması da bir bozma nedeni olarak tespit edilmiştir (Dosya 2, 5, 17, 85, 124). ATK raporlarında “zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı” tespiti yer almaktadır (Dosya 2, 74). İncelenen Yargıtay kararlarında bu sonuca nasıl varıldığına veya kullanılan kriterlere ilişkin bir tartışma bulunmamaktadır. Mağdurun olay nedeniyle ruh sağlığının bozulup bozulmadığının tespiti, özellikle birden fazla fail veya eylem olduğunda zorlaşmaktadır (Dosya 1, 4, 5, 8, 16, 75, 85, 86, 94, 97, 104, 105, 108, 130, 131). Bu durumun ispatlanamaması, “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi gereği sanık lehine sonuçlanabilmektedir (Dosya 4, 86, 94).

Mağdur Beyanlarının Değerlendirilmesi

Cinsel suçların genellikle tanık olmadan işlenmesi nedeniyle, mağdur beyanları soruşturma ve kovuşturmalarda merkezi bir delil konumundadır; bazen tek delil olabilmektedir (Dosya 13, 110, 125). Zekâ geriliği olan mağdurların beyanlarındaki çelişkiler, tutarsızlıklar veya zamanla meydana gelen değişiklikler (mağdurun yaşı da göz önüne alındığında), beyanın güvenilirliğini etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmekte ve sanık hakkında beraat kararı verilmesine veya mahkûmiyet kararının bozulmasına neden olabilmektedir (Dosya 4, 5, 22, 28, 38, 39, 40, 44, 59, 69, 81, 91, 102, 105, 106, 107, 112, 118, 120, 137). Zekâ geriliği olan mağdurun şikâyetinden vazgeçmesi durumunda, vazgeçmenin hukuki geçerliliği ve mağdurun iradesinin (yaş ve zekâ durumu nedeniyle) sakat olup olmadığı yeterince sorgulanmadan düşme kararı verildiği dosyalar mevcuttur (Dosya 22, 43, 80).

Suçun İspatı ve Hukuki Nitelendirme

TCK m. 103/2’deki “vücuda organ veya sair cisim sokma” suçunun ispatında zorluklar yaşanmaktadır. Olayın üzerinden zaman geçmesi veya geç bildirim gibi nedenlerle kesin tıbbi bulgu (himen/anüs yırtığı, meni, DNA vb.) elde edilemediğinde, sadece mağdur beyanına dayalı mahkûmiyet kararları Yargıtay tarafından delil yetersizliği nedeniyle bozulmaktadır (Dosya 28, 40, 67, 71, 117, 140). Eylemin hukuki nitelendirmesinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. Özellikle 15 yaşını

doldurmuş ancak 18 yaşını bitirmemiş ve zekâ geriliği nedeniyle rıza ehliyeti olmayan/fiilin anlamını algılayamayan mağdurlara yönelik eylemin TCK m. 103 (cinsel istismar) mı, yoksa TCK m. 104 (reşit olmayanla cinsel ilişki) kapsamında mı değerlendirileceği konusunda farklılıklar gözlenmiştir (Dosya 16, 32, 43).

Eylemin niteliğine göre sarkıntılık (TCK m. 103/1, ikinci cümle) (Dosya 64, 110) ile basit cinsel istismar (TCK m. 103/1, birinci cümle) (Dosya 15, 21, 25, 30, 36, 39, 48, 59, 64, 67, 69, 72, 74, 78, 90, 91, 95, 97, 115, 124, 131, 133) arasında vasıflandırma hataları yapıldığı görülmüştür. Temanın niteliğine göre basit cinsel istismar ile nitelikli cinsel istismar (TCK m. 103/2) arasında vasıflandırma hataları olduğu da tespit edilmiştir (Dosya 15, 16, 28, 36, 38, 43, 47, 51, 53, 67, 73, 75, 77, 83, 90, 92, 103, 115, 131, 133).

Cebir, tehdit, hile (TCK m. 103/4) veya cinsel amaçlı kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK m. 109) gibi nitelikli hallerin varlığı genellikle mağdur beyanına dayanmaktadır. Cinsel istismar sırasında veya amacıyla işlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun ayrıca cezalandırılıp cezalandırılmayacağı konusunda Yargıtay kararlarında farklılıklar bulunmaktadır (Dosya 9, 13, 25, 31, 33, 73, 75, 76, 91, 92, 94, 98, 133).

Yargılama Sürecindeki Usuli Engeller

Reşit olmayan veya zekâ geriliği nedeniyle hukuki işlem ehliyeti kısıtlı mağdurların yargılamada temsili önem taşımaktadır. Anne/babanın sanık olması, şikayetçi olmaması veya menfaat çatışması durumlarında mağdura TMK uyarınca kayyım/vasi atanması gerekmektedir (Dosya 3). Kayyım/vasi atanmasının zamanında yapılması, atanan temsilciye usulüne uygun tebligat yapılması veya davaya katılımının sağlanmaması, Yargıtay tarafından bozma nedeni sayılan usul hatalarıdır (Dosya 3, 24, 45, 49, 84, 101, 108). Mağdurun yaşı, zekâ durumu, travma, korku veya baskı gibi nedenlerle olayı geç anlatması durumunda TCK'daki dava zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle davaların düştüğü görülmüştür (Dosya 91, 106). Mahkemelerin, iddianamede tarif edilmeyen eylemler veya gösterilmeyen suçlar hakkında hüküm kurduğu durumlar (CMK m. 225'e aykırılık) tespit edilmiştir. Bu durum "iddianame ile bağlılık" ilkesini ve sanığın savunma hakkını ihlal etmektedir (Dosya 90, 95).

Tartışma

Bu çalışma, zekâ geriliği olan bireylere yönelik cinsel istismar suçlarına ilişkin 140 adet Yargıtay dosyası kararı üzerinden Türk ceza yargılaması pratiğindeki yerleşik eğilimleri, girift sorunları ve sistemik zorlukları ortaya koymaktadır. Analiz edilen bulgular, ATK rapor-

larının yargılamadaki merkezi ve çoğu zaman sorgulanmayan rolünü, zekâ geriliği olan mağdurların beyanlarının değerlendirilmesindeki derin ikilemleri, suçun ispatı ve hukuki vasıflandırılmasındaki engelleri ve yargılama sürecinde karşılaşılan usuli sorunları detaylı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Bu tartışma bölümü, söz konusu bulguları yorumlayacak, (örtük) araştırma sorularını değerlendirecek, bulguları mevcut alan yazınla ilişkilendirecek ve yargılama pratiğine dair önemli çıkarımlar sunacaktır.

Bulguların en çarpıcı yönü, yargılamanın temelini oluşturan kritik soruların yanıtlanmasında ATK raporlarına neredeyse mutlak bir yetki ve güven atfedilmesidir. Mağdurun fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrayıp kavrayamadığı, fiile ruhsal yönden direnme yeteneği, beyanlarının güvenilirliği ve hatta zekâ geriliğinin dışarıdan anlaşılıp anlaşılamayacağı gibi konuların tayini büyük ölçüde ATK uzmanlığına bırakılmaktadır. Bu durum, alan yazında sıkça tartışılan uzman bilirkişi raporlarının yargı kararları üzerindeki etkisi sorununu (Beran, 2009; Ryan ve Westera, 2018; Costanzo vd., 2024) teyit etmekle kalmamakta, aynı zamanda yargısal fonksiyonun önemli bir kısmının adli tıp kurumuna devredildiği yönünde ciddi bir endişeyi beraberinde getirmektedir. Mahkemelerin, özellikle raporlar arası çelişkilerde veya raporların yetersizliğinde, ATK Üst Kurulu'nu nihai hakem olarak görmesi ve bu raporları kararlarının merkezine yerleştirmesi, bağımsız yargısal değerlendirme ve takdir hakkının sınırlandığı bir tablo çizmektedir.

Bulgularda tespit edilen farklı sağlık kuruluşları ile ATK İhtisas Kurulları arasındaki rapor çelişkilerinin sıklığı, adli tıp değerlendirmelerinin standardizasyonu ve güvenilirliği konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Yargıtay'ın bu çelişkileri gidermek için dosyayı tekrar ATK'ya gönderme refleksi, yargılamayı uzatmakta ve mağdur için ek travmalara yol açabilmektedir. Daha da önemlisi, bulgularda vurgulandığı üzere, "zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı" tespitinin hangi objektif kriterlere dayandığının raporlarda ve mahkeme kararlarında yeterince tartışılmamasıdır. Bu tespit, sanığın TCK m. 30 kapsamındaki olası "hata" iddiası için kritik öneme sahipken, dayanaklarının belirsizliği "şüpheden sanık yararlanır" ilkesinin (in dubio pro reo) sanık lehine keyfi yorumlanmasına zemin hazırlama potansiyeli taşımaktadır. Alan yazında da zihinsel yetersizliğin dışarıdan gözlemlenebilirliğinin son derece değişken ve sübjektif bir konu olduğu, bu tür değerlendirmelerin büyük bir dikkatle yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Cummins vd., 2011; Davison vd., 2022).

Mağdurun ruh sağlığının bozulup bozulmadığının ve bunun hangi eylemden kaynaklandığının belirlenmesindeki ispat gücü de ceza hukukunun nedensellik bağı ilkesinin bu tür karmaşık vakalarda uygulanma-

sındaki zorlukları göstermektedir. Özellikle tekrarlayan veya birden fazla failin olduğu durumlarda, nedensellik bağının kurulamaması nedeniyle sanıkların cezasız kalması riski, mağdur adaleti açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Cinsel suçların ispatında mağdur beyanının merkezi rolü, alan yazında ve içtihatlarda kabul gören bir gerçektir (Lyon vd., 2012; Bacaksız ve Bayzit, 2019; Swarthyana ve Irawan, 2022). Ancak bulgular, zekâ geriliği olan mağdurların beyanlarının değerlendirilmesinde yargı pratiğinin ciddi bir ikilem yaşadığını göstermektedir. Anlatımlardaki çelişkiler veya değişimler, bazı kararlarda mağdurun yaşı, zekâ durumu ve travmanın etkileriyle açıklanarak beyana itibar edilirken, çok daha sık olarak beyanın güvenilirliğini sarsan ve beraat veya bozma kararına yol açan bir faktör olarak ele alınmaktadır. Bu durum, zekâ geriliği olan bireylerin bilişsel ve iletişimsel özellikleri ile travmanın beyan üzerindeki etkilerine dair yeterli farkındalığın yargı sisteminde tam olarak yerleşmediğini düşündürmektedir. Alan yazın, travma sonrası stres bozukluğu yaşayan veya bilişsel zorlukları olan bireylerin tutarsız veya parçalı anlatımlara sahip olabileceğini, bunun beyanın doğruluğunu otomatik olarak ortadan kaldırmadığını belirtmektedir (Otgaar vd., 2017; Ahmet Abdelaziz, 2025). Nitekim, travmanın bellek üzerindeki etkileri (örneğin, olayın bazı kısımlarını hatırlayamama, zaman sıralamasında karışıklıklar, detaylarda boşluklar veya aşırı canlı ama dağınık anılar gibi) uygulamada sıklıkla beyadaki ‘tutarsızlık’ olarak yanlış yorumlanabilmekte ve bu durum mağdurun güvenilirliğinin haksız yere sorgulanmasına yol açabilmektedir. Bu yanlış değerlendirme, özellikle zekâ geriliği gibi ek hassasiyetleri olan mağdurların adalete erişimini daha da zorlaştırmaktadır.

Bulgular, özellikle TCK m. 103/2’deki nitelikli halin (vücuda organ/cisim sokma) ispatında yaşanan zorlukları net bir şekilde ortaya koymaktadır. Kesin tıbbi delil yokluğunda Yargıtay’ın mağdur beyanını yetersiz görme eğilimi, bu suçun doğası gereği delil bırakmama olasılığı yüksek olan hallerde faillerin daha az cezayla (basit cinsel istismar) veya beraatle sonuçlanan kararlara karşılaşmasına yol açmaktadır. Bu durum, kanunun caydırıcılığını azaltabilmekte ve mağdurun yaşadığı travmanın ağırlığıyla orantısız sonuçlar doğurabilmektedir.

En kritik ve muhtemelen tartışmaya açık konulardan biri olan TCK m. 103 (cinsel istismar) ve TCK m. 104 (reşit olmayanla cinsel ilişki) ayrımı, bulgularda da önemli bir sorun alanı olarak belirginleşmektedir. 15 yaşını doldurmuş ancak zekâ geriliği nedeniyle rıza ehliyeti bulunmayan mağdurlara yönelik eylemlerin vasıflandırılmasındaki hatalar, mağdurun korunmasızlığının ve irade eksikliğinin yeterince gözetilmediğini göster-

mektedir. Zekâ geriliği durumunda “rıza” kavramının hukuken geçersiz olması gerektiği ilkesinin pratikte tam olarak karşılık bulmadığı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, sarkıntılık, basit cinsel istismar ve nitelikli cinsel istismar arasındaki ayrımın yapılmasındaki ve cebir, tehdit gibi nitelikli hallerin ispatındaki zorluklar, büyük ölçüde mağdur beyanının değerlendirilmesindeki ikileme bağlanmaktadır (Candan ve Candan, 2022).

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun (TCK m. 109) cinsel istismar amacıyla işlendiği durumlarda Yargıtay kararlarındaki tutarsızlık (bazı kararlarda suçun cinsel istismarın unsuru sayılması, bazılarında ayrı ceza verilmesi), hukuki belirlilik ilkesi açısından ciddi bir sorundur. Bu tutarsızlık, benzer olaylarda farklı cezai sonuçların ortaya çıkmasına neden olarak adaletle olan güveni sarsabilir ve savunma hakkının kullanımını zorlaştırabilir. Bu konunun içtihatlarla netleştirilmesi gerektiği açıktır.

Reşit olmayan veya kısıtlı mağdurların usulüne uygun temsil edilmemesi (kayıym/vasi atanmaması veya atanana tebligat yapılmaması), mağdurun haklarını koruma ve yargılamaya etkin katılımını sağlama yükümlülüğünün ihlali anlamına gelmektedir. Özellikle aile içi istismar gibi menfaat çatışması durumlarında bu sorun daha da kritikleşmektedir. Bu usuli eksikliklerin sıklıkla bozma nedeni olması, ilk derece mahkemelerinin bu konudaki farkındalık veya özen eksikliğini göstermektedir.

Dava zaman aşımı sürelerinin, mağdurun durumu geç anlatması nedeniyle dolması, zekâ geriliği olan bireylerin yaşadığı travma, korku, baskı ve olayı kavrama/ ifade etme süreçlerindeki zorluklar göz önüne alındığında, adaletle erişim önünde trajik bir engel teşkil etmektedir. Mevcut zamanaşımı kurallarının bu özel mağdur grubunun durumunu yeterince dikkate alıp almadığı, yasal bir tartışma konusudur ve alan yazında da benzer mağdur grupları için zamanaşımı sürelerinin durması veya daha geç başlaması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır (Toler, 2024). CMK m. 225’e aykırı olarak iddianamede tarif edilmeyen fiillerden hüküm kurulması da “iddianame ile bağlılık” ve “savunma hakkı” gibi ceza muhakemesinin temel ilkelerine aykırılık teşkil etmekte ve adil yargılanma hakkını zedelemektedir.

Zekâ geriliği olan bireylerin maruz kaldığı cinsel istismar vakalarının Türk ceza adaleti sistemindeki yansımalarını Yargıtay kararları üzerinden inceleyen bu çalışma, adaletin tecellisinde kritik bir role sahip olan ancak özgün zorluklarla dolu bir alana ışık tutmaktadır. Çalışma, toplumun en savunmasız gruplarından birini oluşturan zekâ geriliği olan bireylerin cinsel istismar gibi ağır bir suç karşısında adalet arayışlarında karşılaştıkları sistemik engelleri ve yargı pratiğindeki yerleşik eğilimleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Analiz edilen Yargıtay dosyaları, bu amacın ne denli önemli ve gerekli olduğu-

nu teyit etmiştir.

Araştırmanın temel bulguları, Yargıtay kararlarına yansdığı şekliyle, zekâ geriliği olan mağdurların taraf olduğu cinsel istismar davalarında bir dizi temel sorun alanının varlığını göstermiştir. İlk olarak, ATK raporlarının, mağdurun algılama yeteneğinden beyanlarının güvenilirliğine, hatta durumun dışarıdan anlaşılabilirliğine kadar yargılamanın kaderini belirleyen kritik konularda neredeyse mutlak ve sorgulanması güç bir otoriteye sahip olduğu tespit edilmiştir. Raporlar arası çelişkiler ve ATK Üst Kurulu'nun nihai hakem olarak görülmesi, yargısal takdir yetkisinin sınırlandırıldığına işaret etmektedir. İkinci olarak, zekâ geriliği olan mağdurların beyanlarının değerlendirilmesinde derin bir ikilem yaşandığı; anlatımlardaki tutarsızlıkların bazen mağdurun durumuna atfedilerek makul görülürken, çoğunlukla beyanın güvenilirliğini sarsan ve ispat sorunlarına yol açan bir unsur olarak ele alındığı anlaşılmıştır. Bu durum, travma ve bilişsel özelliklerin beyan üzerindeki etkilerine dair farkındalık eksikliğine işaret edebileceği gibi, ATK'nın koşullu ifadelerinin de bu ikilemi derinleştirdiği görülmüştür. Üçüncü olarak, suçun ispatı, özellikle nitelikli cinsel istismarın (TCK m. 103/2) ve ruh sağlığının bozulmasındaki nedensellik bağının kanıtlanmasında ciddi güçlükler yaşandığı ve delil yetersizliğinin sıklıkla sanık lehine yorumlandığı belirlenmiştir. Dördüncü olarak, hukuki vasıflandırmada, özellikle TCK m. 103 ile TCK m. 104 arasındaki ayırmada ve eylemin sarkıntılık, basit veya nitelikli istismar olarak derecelendirilmesinde hataların ve belirsizliklerin yaygın olduğu saptanmıştır. Son olarak, mağdurun usulüne uygun temsil edilmemesi, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun değerlendirilmesindeki tutarsızlıklar, zaman aşımı sorunu ve iddianame ile bağlılık ilkesinin ihlali gibi önemli usuli sorunların Yargıtay kararlarına sıkça yansdığı ve hak kayıplarına yol açabildiği gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda çalışma, Yargıtay pratiğinde zekâ geriliği olan mağdurlara yönelik cinsel istismar davalarında karşılaşılan sistemik sorunları, hukuki yorumlardaki ikilemleri ve usuli engelleri belirli bir zaman dilimine ait güncel Yargıtay kararları üzerinden somut verilerle ortaya koyarak alana önemli bir katkı sunmaktadır. Bulgular, mevzuatın yorumlanması ve uygulanmasında, özellikle hassas grupların korunması ve adalete erişimlerinin sağlanması bağlamında dikkat edilmesi gereken kritik noktaları işaret etmektedir.

Çalışmanın Yargıtay tarafından yayınlanan dosya karar metinlerine dayanması, belirli anahtar kelimelerle sınırlı örneklem seçimi ve 01 Temmuz 2023- 01 Ocak 2025 gibi belirli bir zaman aralığını kapsamaması gibi sınırlılıkları, bulguların yargılama sürecinin tüm katmanlarına ve daha uzun vadedeki eğilimlere genellenebilirliğini bir ölçüde kısıtlamaktadır. Ancak bu sınırlılıklara

rağmen, ortaya konulan eğilimler ve tespit edilen sorunlar, Yargıtay düzeyindeki uygulamalara ve bu alandaki potansiyel iyileştirme ihtiyaçlarına dair değerli bir kesit sunmaktadır ve pratiğe yönelik önemli çıkarımlar barındırmaktadır. Bulgular, hukuk uygulayıcıları ve politika yapıcılar için farkındalık yaratma ve tartışma başlatma potansiyeline sahiptir.

Bu çalışmanın bulguları ve sınırlılıkları ışığında, zekâ geriliği olan bireylerin cinsel istismarı konusundaki anlayışı derinleştirmek ve adalete erişimlerini güçlendirmek amacıyla gelecekteki araştırmalar ve uygulamalar için aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

Mevcut çalışmanın zaman aralığı genişletilerek ve mümkünse farklı anahtar kelime kombinasyonları kullanılarak daha fazla sayıda Yargıtay kararı incelenebilir.

Yargıtay kararlarının ötesine geçerek, ilk derece ve istinaf mahkemesi dosyalarının tamamını (gerekçeli kararlar, duruşma tutanakları, bilirkişi raporları vb.- erişim imkanları ölçüsünde) inceleyen araştırmalar, yargılama sürecinin farklı aşamalarındaki dinamikleri daha iyi anlamayı sağlayacaktır.

Farklı sağlık kuruluşları ile ATK raporları arasındaki çelişkilerin nedenlerini ve çözüm yollarını irdeleyen spesifik çalışmalar yapılabilir.

“Zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı” tespitinin hangi somut kriterlere dayanıldığı ve bu kriterlerin geçerliliği üzerine odaklanan adli tıp ve hukuk disiplinlerini bir araya getiren araştırmalar tasarlanabilir.

Hakimler, savcılar, avukatlar, adli tıp uzmanları ve mağdur destek çalışanları ile yapılacak derinlemesine mülakatlar veya odak grup çalışmaları, kararların ve uygulamaların ardındaki nedenleri, karşılaşılan zorlukları ve uygulayıcıların perspektiflerini anlamak açısından değerli veriler sunabilir.

Zekâ geriliği olan mağdurlarla (etik kurallar ve hassasiyetler çerçevesinde) veya onların yasal temsilcileri/destekçileri ile görüşülerek adalete sistemi içerisinde deneyimlerinin anlaşılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Farklı hukuk sistemlerinin (özellikle bu konuda özel düzenlemeleri veya yerleşik iyi uygulamaları olan ülkelerin) zekâ geriliği olan cinsel istismar mağdurlarına yönelik yaklaşımlarını, bilirkişilik uygulamalarını ve usuli güvencelerini inceleyen karşılaştırmalı çalışmalar, Türkiye'deki potansiyel reform alanları için fikir verebilir.

Zekâ geriliği olan mağdurların beyanlarının alınması ve değerlendirilmesine ilişkin özel usul kuralları veya rehber ilkeler geliştirilmesi tartışılabilir.

Mağdurun durumu geç anlatması olasılığına binaen, bu tür suçlarda dava zamanaşımı sürelerinin durması, kesilmesi veya daha geç başlamasına yönelik mevzuat

değişiklikleri değerlendirilebilir (Toler, 2024'ün işaret ettiği gibi).

Mağdurların usulüne uygun temsili (özellikle menfaat çatışması durumlarında kayyım/vasi atanması) konusunda farkındalığın artırılması ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilebilir.

TCK m. 103 ve TCK m. 104 arasındaki ayrımın, zekâ geriliği durumunda rızanın hukuken mümkün olmayacağı ilkesi temelinde daha net ve tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlayacak içtihat birliğinin veya yasal düzenlemenin gerekliliği tartışılabilir. Aynı şekilde, TCK m. 109'un cinsel istismar suçları ile işlenmesi durumundaki farklı uygulamaların giderilmesi için içtihat birliğine ihtiyaç vardır.

Hakimler, savcılar, avukatlar ve adli tıp uzmanlarına yönelik olarak, zekâ geriliğinin doğası, iletişim yöntemleri, travma sonrası stres bozukluğunun beyan üzerindeki etkileri, ruhsal travma kaynaklı olarak mağdurun değerlendirilmesi ve destek/yardım alması süreçlerinde karşılaşılan güncel zorluklar ve çözüm yolları, uluslararası standartlar ve bu mağdur grubuyla çalışırken dikkat edilmesi gereken etik ve hukuki hususlar konularında düzenli ve uygulamalı meslek içi eğitimlerin yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Ahmed Abdelaziz, D. (2025). The reliability of witness testimony in violent crimes in the context of post-traumatic stress disorder: An analytical study through legal practices. *Journal of Ecohumanism*, 4(1), Article e6311. <https://doi.org/10.62754/joe.v4i1.6311>
- Bacaksız, P., ve Bayazit, T. (2019). Yargıtay'ın cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda ispata y a k - laşımı. *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan*, 21(Özel Sayı), 379-414.
- Beran, R. (2009). The role of the expert witness in the adversarial legal system. *Journal of Law a n d Medicine*, 17, 133-137.
- Candan, N., ve Candan, H. (2022). *Çocukların cinsel istismarı suçu (TCK m.103)*. Iksad P u b - lishing House.
- Costanzo, M., Costanzo, S., ve Krauss, D. A. (2024). Decisions surrounding the use of expert testimony. In M. K. Miller, L. A. Yelderman, M. T. Huss, & J. A. Cantone (Eds.), *The C a m b r i d g e Handbook of Psychology and Legal Decision-Making* (pp. 355–364). Cambridge University Press.
- Cummins, R. A., Lau, A. L. D., Davey, G., ve McGillivray, J. (2011). Measuring subjective well-being: The Personal Wellbeing Index – Intellectual Disability. In C. Olsson & P. Hwang (Eds.), *Self-conceptualization and subjective well-being in children and adolescents with intellectual disabilities* (Ch. 3). Springer Science+Business Media. https://doi.org/10.1007/978-90-481-9650-0_3
- Davison, J., Maguire, S., McLaughlin, M., ve Simms, V. (2022). Involving adolescents with intellectual disability in the adaptation of self-reported subjective well-being measures: Participatory research and methodological considerations. *Journal of Intellectual Disability Research*, 66(7), 628–641. <https://doi.org/10.1111/jir.12936>
- Lyon, T. D., Scurich, N., Choi, K., Handmaker, S., ve Blank, R. (2012). "How did you feel?": Increasing child sexual abuse witnesses' production of evaluative information. *Law and Human Behavior*, 36(5), 448–457. <https://doi.org/10.1037/h0093986>
- Otgaar, H., Muris, P., Howe, M. L., ve Merckelbach, H. (2017). What drives false memories in p s y - chopathology? A case for associative activation. *Clinical Psychological Science*, 5(6), 1048–1069. <https://doi.org/10.1177/2167702617724424>
- Ryan, N., ve Westera, N. (2018). The effect of expert witness testimony and complainant c o g -

- nitive statements on mock jurors' perceptions of rape trial testimony. *Psychiatry, Psychology, and Law*, 25(5), 693–705. <https://doi.org/10.1080/13218719.2018.1474815>
- Swardhyana, G., ve Irawan, A. (2022). Evidence in sexual violence crime cases. *International Journal of Educational Research & Social Sciences*, 3(5), 1943-1950. <https://doi.org/10.51601/ijersc.v3i5.491>
- Toler, C. (2024). "A cruel system indeed": Extending the statute of limitations for claims by the harmed youth of West Virginia's mismanaged foster care system. *West Virginia Law Review*, 126(2), Article 11. <https://researchrepository.wvu.edu/wvlr/vol126/iss2/11>